

Federale Pensioendienst
Zuidertoren
1060 Brussel
www.pensioendienst.fgov.be

.be

Cumulatie met pensioenen van het ambtenarenstelsel

Maart 2018

INHOUDSTAFEL

Inleiding	4
Enkele opmerkingen in verband met de tekst van deze brochure.....	4
DEEL 1 CUMULATIE VAN RUST- OF OVERLEVINGSPENSIOENEN MET EEN BEROEPS- OF VERVANGINGSINKOMEN	5
CUMULATIE RUST- OF OVERLEVINGSPENSIOENEN MET EEN BEROEPSINKOMEN	5
Welke criteria spelen een rol?	6
Met welke inkomsten wordt er rekening gehouden?	9
Wat is de invloed van beroepsinkomsten op de uitbetaling van het pensioen?	17
Bedragen jaargrenzen	19
Voor het jaar waarin het rust- of overlevingspensioen ingaat.....	22
Het ingangsjaar van cumulatie van verschillende pensioenen	26
Bijzondere regels	27
CUMULATIE RUST- OF OVERLEVINGSPENSIOENEN MET EEN VERVANGINGSINKOMEN	30
Algemene regel.....	31
Cumulatie van een rustpensioen met een vervangingsinkomen.....	32
Cumulatie van een overlevingspensioen met een vervangingsinkomen.....	32
Afstand doen van een vervangingsinkomen	33
SUPPLEMENT GEWAARBORGD MINIMUM EN CUMULATIE	34
Algemene regel.....	35
VERKLARINGEN EN SANCTIES	36
Verklaring	37
Sancties	38
Controle en terugvorderingen	39

DEEL 2 CUMULATIE VAN VERSCHILLENDE PENSIOENEN	40
CUMULATIE RUSTPENSIOEN(EN) VAN HET AMBTENARENSTELSEL MET RUST- OF OVERLEVINGSPENSIOEN(EN) IN ALLE PENSIOENSTELSLS	40
Algemene regel.....	41
Vrijstelling en sancties.....	42
CUMULATIE OVERLEVINGSPENSIOEN(EN) VAN HET AMBTENARENSTELSEL MET RUSTPENSIOEN(EN) IN ALLE PENSIOENSTELSLS	43
CUMULATIE MEERDERE OVERLEVINGSPENSIOENEN VOORTVLOEIEND UIT OPEENVOLGENDE HUWELIJKEN	47
BIJLAGE ORDE VAN VOORRANG	49
DE PENSIOENDIENST DIENSTVERLENING & CONTACT	52
Enkele woorden over de Pensioendienst	53
De Pensioendienst contacteren	54
U hebt een klacht?	57

Deze brochure werd gemaakt door de Communicatiedienst van de FPD.

Zij mag niet worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt
voor publicitaire, winstgevende of andere doeleinden
zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de FPD.

De gedeeltelijke of integrale reproductie is toegestaan
wanneer die reproductie uitsluitend bestemd is voor privégebruik.

Inleiding

Enkele opmerkingen in verband met de tekst van deze brochure

De cumulatie van verschillende pensioenvoordelen en van pensioenen met beroeps- of vervangingsinkomsten, wordt beperkt door de wetgeving.

Deze brochure geeft algemene inlichtingen over de regelgeving inzake cumulatie. Gezien de complexiteit ervan, worden niet alle bijzonderheden behandeld.

Bedragen

De bedragen die in deze brochure vermeld worden, werden geïndexeerd op 30 juni 2017.

Wetgeving

De inlichtingen die in deze brochure worden gegeven, houden rekening met de Programmawet van 28 juni 2013 (B.S. 01.07.2013) gewijzigd door de wet van 28 april 2015 houdende bepalingen betreffende de pensioenen van de publieke sector (B.S. 13.05.2015) en door de wet van 18 december 2015 betreffende de cumulatie met een pensioen van de publieke sector (B.S. 24.12.2015).

Begrip ambtenaar

Het woord ambtenaar moet in deze brochure geïnterpreteerd worden als ieder vastbenoemd of daarmee gelijkgesteld personeelslid tewerkgesteld in de overheidssector (zoals stagiairs).

Uit deze definitie vloeit voort dat ook magistraten, leerkrachten, militairen, personeelsleden bij de politie,... onder het begrip 'ambtenaar' vallen.

De contractuele personeelsleden vallen onder het pensioenstelsel van de werknemers. Voor meer informatie kunt u zich richten tot FPD Werknemerspensionen.

Van zodra contractuele personeelsleden vastbenoemd worden, vallen hun diensten, in principe, onder het pensioenstelsel van de ambtenaren.

Gelijkheid man – vrouw

In de pensioenwetgeving van het ambtenarenstelsel hebben mannen en vrouwen volledig dezelfde rechten. Om de leesbaarheid te verhogen, wordt enkel 'hij', 'zijn' of 'echtgenoot' vermeld in plaats van 'hij/zij', 'hem/haar', 'echtgeno(o)t(e)'. Dit betekent hoegenaamd niet dat de tekst enkel op mannen van toepassing is.

Deel 1 Cumulatie van rust- of overlevingspensioenen met een beroeps- of vervangingsinkomen

Cumulatie rust- of overlevingspensioenen met een beroepsinkomen

Welke criteria spelen een rol?	6
a. De aard van de beroepsactiviteit	6
b. De leeftijd van de pensioengerechtigde en de aard van het pensioen	7
c. De kinderlast	8
Met welke inkomsten wordt er rekening gehouden?	9
a. Principe	9
b. De inkomsten uit een activiteit als werknemer of ambtenaar	11
c. De inkomsten uit een activiteit als zelfstandige of als helper	13
d. Beroepsinkomsten uit elke andere activiteit, mandaat, ambt of post	14
e. De beroepsinkomsten uit het scheppen van wetenschappelijke of artistieke werken	16
f. De beroepsinkomsten uit gelijktijdige of achtereenvolgende beroepsactiviteiten	16
Wat is de invloed van beroepsinkomsten op de uitbetaling van het pensioen?	17
a. Algemene regel: vermindering of schorsing bij overschrijding van de jaargrenzen	17
b. Onbeperkte cumulatie	18
Bedragen jaargrenzen	19
Voor het jaar waarin het rust- of overlevingspensioen ingaat	22
Het ingangsjaar van cumulatie van verschillende pensioenen	26
Bijzondere regels	27
a. Ambtshalve rustpensioen/kaders in Afrika/ rustpensioenen ingegaan vóór 01/07/1982	27
b. Overlevingspensioen dat vóór 1 juli 1982 is ingegaan	29

Welke criteria spelen een rol?

De inkomsten uit beroepsactiviteiten worden vergeleken met jaargrenzen.

De jaargrens die in aanmerking wordt genomen, hangt af van 3 criteria:

- de aard van de beroepsactiviteit;
- de aard van het pensioen (rust- of overlevingspensioen) dat u geniet en uw leeftijd;
- een of meerdere kinderen ten laste hebben.

a. De aard van de beroepsactiviteit

Algemeen principe

Wordt beschouwd als beroepsactiviteit: elke activiteit die een beroepsinkomen zou kunnen voortbrengen.

Activiteit als werknemer of als ambtenaar

Het gaat over een beroepsactiviteit die geregeld wordt door de wetgeving betreffende arbeidsovereenkomsten (privésector) of door een overeenkomstig wettelijk of reglementair statuut (overheidssector). Dergelijke bezigheid houdt in dat de activiteit gepresteerd werd in ondergeschikt verband ten aanzien van een derde die bezoldigt, ongeacht de aard van bezoldiging (percentage, vast bedrag, bedrag volgens de prestatie, per stuk, enz.).

De activiteit als zelfstandige

- zelfstandige of helper die valt onder het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende de inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen;
- OF
- echtgenoot-helper.

De activiteit uitgeoefend als werknemer EN zelfstandige

Het gaat over gelijktijdige of achtereenvolgens uitgeoefende beroepsactiviteiten als werknemer en zelfstandige in de loop van een bepaald jaar.

Welke criteria spelen een rol?

De andere activiteiten

Het gaat over bezigheden die noch als activiteiten van een werknemer noch als die van een zelfstandige kunnen beschouwd worden, maar die toch beantwoorden aan de criteria betreffende een beroepsactiviteit.

– Mandaten, ambten of posten

Voor de mandaten wordt er een onderscheid gemaakt tussen:

- de politieke mandaten, de mandaten als voorzitter of als lid van een OCMW;
- de administratieve mandaten, die gaan over mandaten uitgeoefend bij een beheers-, bestuurs- of directieorgaan van een openbare instelling, een instelling van openbaar nut, een vereniging van gemeenten of een mandaat van gewoon bestuurder bij een autonoom overheidsbedrijf.

– Het scheppen van wetenschappelijke of artistieke werken.

b. De leeftijd van de pensioengerechtigde en de aard van het pensioen

De grensbedragen inzake toegelaten beroepsinkomsten verschillen volgens de leeftijd van de pensioengerechtigde en naargelang het over één of meerdere rustpensioenen, één of meerdere overlevingspensioenen of over één of meerdere rust- en overlevingspensioenen samen gaat.

Er wordt een onderscheid gemaakt tussen pensioengerechtigden die jonger dan 65 jaar zijn en ouder dan 65 jaar zijn.

+ 65

U bent ouder dan 65 jaar en geniet een rustpensioen

Ongeacht het aantal dienstjaren dat u gepresteerd heeft, kunt u dit rustpensioen, net als alle andere rust- en overlevingspensioenen, onbeperkt cumuleren met beroepsinkomsten vanaf 1 januari van het kalenderjaar waarin u 65 jaar wordt.

● **Opgelet!**

Dit geldt niet indien u enkel één of meerdere overlevingspensioenen heeft (en geen enkel rustpensioen).

Welke criteria spelen een rol?

-65 U bent jonger dan 65 jaar

Indien u jonger bent dan 65 jaar verschillen de jaargrenzen volgens hetgeen u cumuleert:

- **één of meerdere overlevingspensioenen** met beroepsinkomsten;
- of
- **één of meerdere rustpensioenen** met beroepsinkomsten **of één of meerdere rust- en overlevingspensioen(en)** met beroepsinkomsten.

In bepaalde gevallen kunt u onbeperkt cumuleren.

Meer info hierover vindt u op pag. 18.

In een aantal gevallen kunt u indien u jonger bent dan 65 jaar en een rustpensioen heeft, genieten van hogere grenzen.

Meer info hierover vindt u op pag. 20.

c. De kinderlast

Indien u of uw echtgenoot in de loop van een bepaald jaar kinderbijslag of een als zodanig geldende tegemoetkoming voor ten minste één kind geniet, zullen de jaarlijkse grensbedragen hoger liggen.

Dit is ook het geval wanneer u als rechthebbende een eigen of wettelijk geadopteerd kind opvoedt voor wie u geen aanspraak kan maken op kinderbijslag, maar enkel indien:

- het kind jonger is dan 14 jaar;
- u of uw echtgenoot voor het kind van 14 jaar of ouder wezenbijslag ten laste van de overzeese sociale zekerheid (attest uitgereikt door RSZ) geniet;
- het kind jonger is dan 21 jaar en verbonden door een leerovereenkomst;
- het kind jonger is dan 25 jaar en leergangen volgt in dagonderwijs waarvan de duur ten minste gelijk is aan die welke vereist is voor de toekenning van kinderbijslag;
- het kind ten minste 66% arbeidsongeschikt is.

Welke criteria spelen een rol?

● **Opgelet!**

Wanneer de kinderbijslag rechtstreeks aan het kind wordt uitbetaald, kunt u niet genieten van de verhoogde jaargrens.

Om in aanmerking te komen voor de hogere jaargrenzen, volstaat het dat u of uw echtgenoot in de loop van het jaar dat u cumuleert, kinderbijslag geniet, zelfs indien de kinderbijslag nog niet of niet meer wordt gestort op de ingangsdatum van het pensioen. U verliest het voordeel van de verhoogde jaargrenzen vanaf 1 januari van het jaar volgend op het kalenderjaar waarin u geen recht meer hebt op kinderbijslag.

De kinderbijslag wordt niet beschouwd als een beroepsinkomen en wordt dus voor de toepassing van de cumulatierегeling niet bij uw beroepsinkomsten geteld.

Met welke inkomsten wordt er rekening gehouden?

a. Principe

Worden als beroepsinkomsten beschouwd:

- de inkomsten die bedoeld worden in artikel 23, § 1, 1°, 2° of 4°, of artikel 228, § 2, 3° of 4° van het Wetboek van de inkomstenbelastingen, zelfs al worden ze door tussenpersonen verworven. Het gaat over:
 - a) **winsten** van een nijverheids-, handels- of landbouwbedrijf;
 - b) **baten**, onder welke vorm ook, uit vrije beroepen, ambten en posten en elke winstgevende bezigheid die niet bedoeld is in a en c;
 - c) **bezoldigingen** van werknemers, beheerders en werkende vennoten.
- alle gelijkaardige inkomsten verworven in het buitenland of bij een instelling van internationaal publiek recht;
- de afscheidsvergoedingen of elk ander voordeel dat als zodanig geldt die toegekend worden aan de leden van de parlementen van de federale staat, de gemeenschappen en de gewesten.

Met welke inkomsten wordt er rekening gehouden?

Worden niet als beroepsinkomsten beschouwd:

- het **dubbel vakantiegeld**;
- de **achterstallen** zoals bedoeld in artikel 171, 5°, b), d) en e) van het Wetboek van de inkomstenbelastingen. Het gaat over sommen die betaald worden na de belastbare periode waarop ze effectief betrekking hebben en die belast worden op basis van het gemiddelde tarief van het voorafgaande jaar, meer bepaald:
 - de bezoldigingen, de pensioenen, de rentes en uitkeringen betaald of toegekend na de belastbare periode wegens een overheidsinstantie of het bestaan van een geschil;
 - de vergoedingen betaald door het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers (afgekort 'Fonds sluiting ondernemingen');
 - EGKS-vergoedingen die uitbetaald worden ten gevolge van een herstructurering of sluiting van een onderneming.
- de **inkomsten voortvloeiend uit een beroepsactiviteit die bestaat in het scheppen van wetenschappelijke of artistieke werk**, voor zover volgende voorwaarden gelijktijdig vervuld zijn:
 - de activiteit is aangegeven;
 - het gaat over een scheppende bezigheid (voorbeelden: schilder, beeldhouwer, schrijver, componist, ...);
 - de activiteit heeft geen weerslag op de arbeidsmarkt;
 - de betrokkene mag geen handelaar zijn zoals bedoeld in het Wetboek van Koophandel.

Een wetenschappelijke of artistieke schepping die wordt bezoldigd in de vorm van auteursrechten of vergoedingen voor een gedeponeerd merk, is toegelaten zonder inkomensbeperking.
- de inkomsten uit een **politiek mandaat**, een **mandaat als voorzitter of lid van een OCMW** tot op het einde van de uitoefening, op voorwaarde dat:
 - het mandaat een aanvang heeft genomen vóór de ingangsdatum van het pensioen;
 - uiterlijk de laatste dag van de maand waarin de mandataris 65 jaar is geworden.
- de inkomsten uit een **administratief mandaat** bij een beheers-, bestuurs- of directieorgaan van een beheersorgaan, een administratie of directie van een openbare instelling, een instelling van openbaar nut, een vereniging van gemeenten of een **mandaat**

Met welke inkomsten wordt er rekening gehouden?

van gewoon bestuurder bij een autonoom overheidsbedrijf tot op het einde van de uitoefening, op voorwaarde dat:

- het mandaat een aanvang heeft genomen vóór de ingangsdatum van het pensioen;
- uiterlijk de laatste dag van de maand waarin de mandataris 65 jaar is geworden.

Deze afwijking is van toepassing tot de laatste dag van de maand waarin de betrokkene de leeftijd van 67 jaar bereikt of tot de uitdoving van het politiek mandaat dat gelijktijdig wordt uitgeoefend.

In hetgeen wat volgt, worden de inkomsten waarmee rekening wordt gehouden gedetailleerd en precies opgesomd in functie van de aard van de activiteit.

b. De inkomsten uit een activiteit als werknemer of ambtenaar

Het gaat over een beroepsactiviteit die geregeld wordt door de wetgeving betreffende arbeidsovereenkomsten (werknemersstelsel) of door een overeenkomstig wettelijk of reglementair statuut (ambtenarenstelsel).

Beoogde inkomsten

Het zijn de **bruto-inkomsten** waarmee rekening wordt gehouden. Onder bruto-inkomsten dient te worden verstaan alle elementen die deel uitmaken van de bezoldiging vóór elke afhouding inzake sociale zekerheid of inkomensbelasting zoals:

- het loon voor de gepresteerde dagen;
- het wachtgeld toegekend aan een in beschikbaarheid geplaatst personeelslid van de overheidssector;
- het loonsupplement toegekend in het kader van de vierdagenweek;
- de commissielonen;
- het gewaarborgd week- of maandloon;
- de voordelen in natura (met uitsluiting van de maaltijdcheques);
- het enkel vakantiegeld;
- de eindejaarspremie;
- de haard- en standplaatstoelage;
- de opzeggings-, ontslag- en afscheidvergoeding of elk als zodanig geldend voordeel.

Met welke inkomsten wordt er rekening gehouden?

De inkomsten worden gelinkt aan het jaar van uitbetaling. Dat maakt het makkelijker om uw totaal jaarinkomen te berekenen voor een bepaald jaar en laat de Pensioendienst toe sneller te controleren of u de toegelaten limieten overschrijdt.

Voor een bepaald kalenderjaar worden dus de beroepsinkomsten uitbetaald tijdens dat jaar én de achterstallen die niet bedoeld worden bij art. 171, 5°, b), d) en e) van het Wetboek van de inkomstenbelastingen in rekening gebracht.

Voorbeeld

- De maand december 2017 betaald in januari 2018 wordt meegeteld voor de inkomsten van het jaar 2018.
- Het enkel vakantiegeld dat u in mei 2018 ontvangen heeft, wordt meegeteld voor de inkomsten van 2018.

De afscheid-, opzeggings- en ontslagvergoeding of elk als zodanig geldend voordeel wordt geacht gelijkmatig verspreid te zijn over de duur van de opzeggingstermijn.

Niet-beoogde inkomsten

Worden niet als beroepsinkomsten beschouwd:

- het **dubbel vakantiegeld**;
- de **achterstallen** beoogd door artikel 171, 5°, b), d) en e) van het Wetboek van de inkomstenbelastingen. Het gaat over sommen die betaald worden na de belastbare periode waarop ze effectief betrekking hebben en die belast worden op basis van het gemiddelde tarief van het voorafgaande jaar, meer bepaald:
 - de bezoldigingen, de pensioenen, de renten en uitkeringen betaald of toegekend na de belastbare periode door toedoen van de overheidsinstantie of het bestaan van een geschil;
 - de vergoedingen betaald door het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers (afgekort "Fonds sluiting ondernemingen");
 - EGKS-vergoedingen die uitbetaald worden ten gevolge van een herstructurering of sluiting van een onderneming.

Met welke inkomsten wordt er rekening gehouden?

c. De inkomsten uit een activiteit als zelfstandige of als helper

Het gaat over een beroepsactiviteit als:

- zelfstandige of helper die valt onder het koninklijk besluit nr. 38 van 27 juli 1967 houdende de inrichting van het sociaal statuut der zelfstandigen

of

- als echtgenoot-helper.

Het is uw **nettoberoepsinkomen** waar rekening mee zal worden gehouden.

Om tot dit nettoberoepsinkomen te komen, wordt het brutoberoepsinkomen verminderd met:

- de bijdragen aan het sociaal statuut der zelfstandigen;
- de beroepsuitgaven of -lasten ;
- de beroepsverliezen;

zoals deze door de Federale Overheidsdienst Financiën in aanmerking worden genomen voor de vaststelling van de aanslag van het betreffende jaar.

Activiteit als echtgenoot-helper

Indien de activiteit als helper door de echtgenoot-helper wordt uitgeoefend die onder het koninklijk besluit nr. 38 valt, wordt er rekening gehouden met het toegekende inkomen.

Indien de activiteit als helper door de echtgenoot-helper wordt uitgeoefend die niet onder het koninklijk besluit nr. 38 valt, komt het deel van de beroepsinkomsten van de echtgenoot-ondernemer dat wordt toegekend aan de helper conform het Wetboek op de inkomstenbelastingen in aanmerking.

Huwelijksquotiënt

Het huwelijksquotiënt is een fiscale maatregel die toelaat om aan de partner die over een laag, of zelfs onbestaand, beroepsinkomen beschikt, een deel van de beroepsinkomsten van de andere partner toe te kennen.

Het deel van de beroepsinkomsten dat via het huwelijksquotiënt fictief wordt toegekend aan de echtgenoot-helper maakt integraal deel uit van de beroepsinkomsten van de zelfstandige-ondernemer.

Werken in het buitenland

Indien de activiteit als zelfstandige of helper in het buitenland wordt uitgeoefend, wordt er rekening gehouden met het belastbaar beroepsinkomen dat voortvloeit uit deze activiteit.

Met welke inkomsten wordt er rekening gehouden?

Verdeling over het jaar

De activiteit van de zelfstandige, de echtgenoot-helper en de helper wordt geacht uitgevoerd te zijn zonder onderbreking tijdens het betrokken jaar en de inkomsten worden geacht gelijkmatig verdeeld te zijn over de maanden van activiteit.

Voorbeeld

Horecasector in de toeristische centra, ijsventers, verhuurders van strandhutten, ...

U kunt het tegenbewijs leveren voor het jaar waarin uw pensioen is ingegaan door middel van een vergelijking tussen de BTW-aangiften voorafgaand en volgend op de ingangsdatum van het pensioen.

d. Beroepsinkomsten uit elke andere activiteit mandaat, ambt of post

Het betreft activiteiten die noch als werknemersactiviteit noch als een activiteit als zelfstandige beschouwd kunnen worden, maar die toch beantwoorden aan de criteria van een beroepsactiviteit. Het zijn de **brutoberoepsinkomsten** waar rekening mee wordt gehouden.

De bruto-inkomsten omvatten onder meer:

- vergoedingen;
 - presentiegeld;
 - premies;
 - commissielonen, bonussen, extralegale voordelen, ...
- vóór iedere inhouding inzake sociale zekerheid of belastingen.

De afscheidsvergoedingen of elk ander voordeel dat als afscheidsvergoeding geldt die toegekend worden aan de leden van de parlementen van de federale staat, de gemeenschappen en de gewesten, worden beschouwd als beroepsinkomsten en worden dus in rekening gebracht.

Met welke inkomsten wordt er rekening gehouden?

Worden niet beschouwd als beroepsinkomsten en worden dus niet in rekening gebracht:

- de inkomsten uit een politiek mandaat, een mandaat als voorzitter of lid van een OCMW tot op het einde van de uitoefening, op voorwaarde dat:
 - het mandaat een aanvang heeft genomen vóór de ingangsdatum van het pensioen
 - en
 - uiterlijk de laatste dag van de maand waarin de mandataris 65 jaar is geworden.

Indien de voorwaarden niet vervuld zijn, wordt er rekening gehouden met de inkomsten en zullen ze vergeleken worden met de jaargrens voor 'elke andere activiteit, mandaat, ambt of post'.

Opgelet!

De hernieuwing van een mandaat wordt beschouwd als een nieuw mandaat.

- de inkomsten uit een administratief mandaat bij een beheers-, bestuurs- of directieorgaan van een openbare instelling, een instelling van openbaar nut, een vereniging van gemeenten of een mandaat van gewoon bestuurder bij een autonoom overheidsbedrijf tot op het einde van de uitoefening, op voorwaarde dat:
 - het mandaat een aanvang heeft genomen vóór de ingangsdatum van het pensioen
 - en
 - uiterlijk de laatste dag van de maand waarin de mandataris 65 jaar is geworden.

Deze afwijking is van toepassing tot de laatste dag van de maand waarin de betrokkene de leeftijd van 67 jaar bereikt of tot de uitdoving van het politiek mandaat dat gelijktijdig wordt uitgeoefend.

Indien de voorwaarden niet vervuld zijn, wordt er rekening gehouden met de inkomsten en zullen ze vergeleken worden met de jaargrens voor 'elke andere activiteit, mandaat, ambt of post'.

Met welke inkomsten wordt er rekening gehouden?

e. De beroepsinkomsten uit het scheppen van wetenschappelijke of artistieke werken

De inkomsten voortvloeiend uit een beroepsactiviteit die bestaat in het scheppen van wetenschappelijk werk of het tot stand brengen van een artistieke schepping, worden niet beschouwd als beroepsinkomsten voor zover volgende voorwaarden gelijktijdig vervuld zijn:

- de activiteit is aangegeven;
- het gaat over een scheppende bezigheid (voorbeelden: schilder, beeldhouwer, schrijver, componist, ...);
- de activiteit heeft geen weerslag op de arbeidsmarkt;
- de betrokkene mag geen handelaar zijn zoals bedoeld in het Wetboek van Koophandel.

Alle wetenschappelijke of artistieke scheppingen die worden bezoldigd in de vorm van auteursrechten of vergoedingen voor een gedeponeerd merk, zijn toegelaten zonder inkomensgrens.

In het geval de voorwaarden niet gerespecteerd worden, zullen de inkomsten die voortvloeien uit de activiteit in rekening worden gebracht ofwel als inkomsten uit een activiteit als werknemer, ofwel als zelfstandige ofwel als inkomsten uit een andere activiteit.

f. De beroepsinkomsten uit gelijktijdige of achtereenvolgende beroepsactiviteiten

Indien u in één kalenderjaar gelijktijdig of achtereenvolgend verschillende beroepsactiviteiten uitoefent, dan worden de verschillende beroepsinkomsten samengeteld:

- 100% van uw nettoberoepsinkomsten als zelfstandige of helper;
- 80% van uw brutoberoepsinkomsten als werknemer;
- 80% van uw brutoberoepsinkomsten uit elke andere activiteit, mandaat, ambt of post.

In dit geval worden de beroepsinkomsten vergeleken met de jaargrenzen die gelden voor een zelfstandige.

Wat is de invloed van beroepsinkomsten op de uitbetaling van het pensioen?

Inleiding

De inkomsten die voortvloeien uit een beroepsactiviteit zoals die van pagina 9 tot 16 werden beschreven, worden steeds vergeleken met de jaargrenzen van de toegelaten beroepsinkomsten volgens:

- de aard van de uitgeoefende beroepsactiviteit;
- de aard van het pensioen (rust- of overlevingspensioen) dat u geniet en uw leeftijd;
- de kinderlast voor één of meerdere kinderen.

Wat de criteria betreft, zie pag. 6 tot 9.

De jaargrenzen voor de toegelaten beroepsinkomsten worden per kalenderjaar beoordeeld, met uitzondering van het ingangsjaar van het pensioen. In bepaalde gevallen is onbeperkte cumulatie toegestaan (zie pag. 18).

a. Algemene regel: vermindering of schorsing bij overschrijding van de jaargrenzen

Als de jaargrens wordt overschreden, wordt de uitbetaling van het pensioen voor het betrokken kalenderjaar verhoudingsgewijs verminderd met het percentage van de overschrijding van de cumulatiegrens.

In geval van cumulatie met een beroepsinkomen wordt dus geen enkel pensioen meer geschorst maar wel verminderd met 1 tot 100% naargelang de overschrijding van de toegelaten grens.

Het verkregen percentage wordt afgerond naar de hogere eenheid als de eerste decimaal ten minste 5 is. Als de decimaal kleiner is dan 5 wordt zij weggelaten.

● Voorbeeld

U bent jonger dan 65,

u kunt geen 45 loopbaan jaren voorleggen

en u heeft geen kinderen ten laste.

U heeft een beroepsinkomen van € 8 500.

Uw pensioen zal met 6% verminderd worden.

Uw beroepsinkomsten van € 8 500 overschrijden immers de jaargrens van € 8 022 met € 478 of 5,95%.

Dit percentage wordt naar boven afgerond, namelijk 6%.

Wat is de invloed van beroepsinkomsten op de uitbetaling van het pensioen?

b. Onbeperkte cumulatie

+65

U bent ouder dan 65 jaar en geniet een rustpensioen

Ongeacht het aantal dienstjaren dat u gepresteerd heeft, kunt u dit rustpensioen, net als alle andere rust- en overlevingspensioenen, onbeperkt cumuleren met beroepsinkomsten vanaf 1 januari van het kalenderjaar waarin u 65 jaar wordt.

-65

U bent jonger dan 65 jaar en geniet een rustpensioen

U kunt dit rustpensioen en alle andere rust- en overlevingspensioenen, onbeperkt cumuleren met beroepsinkomsten op voorwaarde dat:

- op het moment dat uw eerste rustpensioen ingaat,
- u minstens 45 kalenderjaren loopbaan heeft die meetellen voor de opening van het recht op een vervroegd pensioen zoals dat berekend wordt in het stelsel van de werknemers (zonder rekening te houden met de diplomabonificatie en de verhogingscoëfficiënten).

De onbeperkte cumulatie is toegelaten vanaf 1 januari van het jaar waarin u aan de voorwaarden voldoet.

Ook indien u ambtshalve gepensioneerd bent vóór 65 jaar (bijvoorbeeld militairen of pensioen wegens lichamelijke ongeschiktheid) kunt u dit rustpensioen en alle andere rust- en overlevingspensioenen, onbeperkt cumuleren met beroepsinkomsten als u 45 kalenderjaren telt voor de opening van het recht op een vervroegd pensioen zoals berekend in het werknemersstelsel. Indien u vóór 1 januari 2018 op pensioen gaat, kunnen de kalenderjaren waarin uw rustpensioen volledig of gedeeltelijk uitbetaald werd, in specifieke gevallen in rekening worden gebracht.

● **Opgelet!**

Indien u enkel één of meerdere overlevingspensioenen geniet, dan kunt u niet onbeperkt cumuleren met beroepsinkomsten.

Bedragen jaargrenzen

De bedragen worden elk jaar automatisch geïndexeerd op 1 januari.

+65

U bent ouder dan 65 jaar

- **Indien u een rustpensioen geniet**, ongeacht het aantal dienstjaren dat u gepresteerd heeft, kunt u dit rustpensioen, net als alle andere rust- en overlevingspensioenen, onbeperkt cumuleren met beroepsinkomsten vanaf 1 januari van het kalenderjaar waarin u 65 jaar wordt.
- **Indien u enkel één of meerdere overlevingspensioenen geniet** (zonder cumulatie met een rustpensioen), kunt u niet onbeperkt cumuleren met beroepsinkomsten. In dit geval zijn onderstaande jaargrenzen op u van toepassing.

Aard van de beroepsactiviteit	Jaargrens van de beroepsinkomsten (2018)	
	Zonder kinderlast	Met kinderlast
Werknemer, ambtenaar, andere activiteiten, mandaten, ambten of posten	€ 23 170,00	€ 28 184,00
Zelfstandige, helper, gelijktijdige of opeenvolgende activiteiten	€ 18 536,00	€ 22 547,00

-65

U bent jonger dan 65 jaar U geniet een pensioen van het ambtenarenstelsel en één of meerdere rust- of overlevingspensioenen

U heeft één rustpensioen van het ambtenarenstelsel of één overlevingspensioen van het ambtenarenstelsel dat u cumuleert met een rustpensioen uit gelijk welk stelsel waarin het rustpensioen is toegekend. In dit geval zijn onderstaande jaargrenzen op u van toepassing.

Aard van de beroepsactiviteit	Jaargrens van de beroepsinkomsten (2018)	
	Zonder kinderlast	Met kinderlast
Werknemer, ambtenaar, andere activiteiten, mandaten, ambten of posten	€ 8 022,00	€ 12 033,00
Zelfstandige, helper, gelijktijdige of opeenvolgende activiteiten	€ 6 417,00	€ 9 626,00

Bedragen jaargrenzen

Uitzonderingen

1. Geen jaargrenzen

- Indien u jonger bent dan 65 jaar en een rustpensioen geniet, kunt u dit rustpensioen en alle andere rust- en overlevingspensioenen, onbeperkt cumuleren met beroepsinkomsten op voorwaarde dat
 - op het moment dat uw eerste rustpensioen ingaat,
 - u minstens 45 kalenderjaren loopbaan heeft die meetellen voor de opening van het recht op een vervroegd pensioen zoals dat berekend wordt in het stelsel van de werknemers (zonder rekening te houden met de diplomabonificatie en de verhogingscoëfficiënten).

U kunt onbeperkt cumuleren vanaf 1 januari van het jaar waarin u aan deze voorwaarden voldoet.

- Indien u ambtshalve gepensioneerd bent vóór 65 jaar (bijvoorbeeld militairen of pensioen wegens lichamelijke ongeschiktheid) kunt u dit rustpensioen en alle andere rust- en overlevingspensioenen, onbeperkt cumuleren met beroepsinkomsten als u 45 kalenderjaren telt voor de opening van het recht op een vervroegd pensioen zoals berekend in het werknemersstelsel. Indien u vóór 1 januari 2018 op pensioen gaat, kunnen de kalenderjaren tijdens dewelke uw rustpensioen volledig of gedeeltelijk uitbetaald werd, in specifieke gevallen in rekening worden gebracht.

2. Hogere jaargrenzen

In een aantal gevallen worden hogere grenzen toegepast in geval van:

- een rustpensioen toegekend aan een persoon die vóór de leeftijd van 65 jaar ambtshalve op rust werd gesteld (bv. militairen of personen die gepensioneerd werden wegens lichamelijke ongeschiktheid);
- een rustpensioen toegekend als gewezen lid van het beroepspersoneel van de kaders in Afrika;
- een rustpensioen dat vóór 01/07/1982 is ingegaan.

Voor deze gevallen gelden volgende jaargrenzen.

Bedragen jaargrenzen

Aard van de beroepsactiviteit	Jaargrens van de beroepsinkomsten (2018)	
	Zonder kinderlast	Met kinderlast
Werknemer, ambtenaar, andere activiteiten, mandaten, ambten of posten	€ 23 170,00	€ 28 184,00
Zelfstandige, helper, gelijktijdige of opeenvolgende activiteiten	€ 18 536,00	€ 22 547,00

Bovenop het genot van hogere jaargrenzen, kunnen deze pensioenen maar met maximum 10% of 20% verminderd worden.

Tot en met 31 december 2017 wordt het pensioen in geval van overschrijding verminderd:

- met 20% als het overeenkomt met 3/4 van de basisverloning (zonder rekening te houden met de tijdsbonificaties omwille van gevangenschap, deportatie, militaire diensten en hiermee gelijkgestelde diensten)
 - met 10% als het pensioen lager is dan 3/4 van de basisverloning.
- Vanaf 2018 worden de verminderingen van 10% en 20% nog toegekend maar enkel als

- uw pensioen vóór 1 januari 2018 aanvangt

EN

- u een activiteit uitoefent op 1 januari 2018.

-65

U bent jonger dan 65 jaar

U geniet enkel één of meerdere overlevingspensioenen

U geniet enkel één of meerdere overlevingspensioenen, waarvan één van het ambtenarenstelsel (u mag dus geen enkel rustpensioen ontvangen).

In dit geval zijn onderstaande jaargrenzen op u van toepassing.

Aard van de beroepsactiviteit	Jaargrens van de beroepsinkomsten (2018)	
	Zonder kinderlast	Met kinderlast
Werknemer, ambtenaar, andere activiteiten, mandaten, ambten of posten	€ 18 677,00	€ 23 346,00
Zelfstandige, helper, gelijktijdige of opeenvolgende activiteiten	€ 14 942,00	€ 18 677,00

Voor het jaar waarin het rust- of overlevingspensioen ingaat

In geval van cumulatie met een beroepsactiviteit, wordt het pensioen geacht in te gaan op het moment dat het voor de eerste keer betaald wordt. Het grensbedrag dat van toepassing is, wordt vermenigvuldigd met een breuk waarvan de noemer gelijk is aan 12 en de teller gelijk is aan het aantal gehele maanden dat ligt tussen de ingangsdatum van het pensioen en het einde van het jaar.

Enkel de inkomsten van de beroepsactiviteit uitgeoefend sinds de ingangsdatum van het pensioen worden in aanmerking genomen. Indien u na de ingangsdatum van uw pensioen achterstallen heeft ontvangen die betrekking hebben op een activiteit die u vóór de ingangsdatum van uw pensioen heeft uitgeoefend, dan wordt hier geen rekening mee gehouden.

Indien u een activiteit als zelfstandige uitoefent, dan kunt u het bewijs leveren dat uw inkomsten niet gelijkmatig over de maanden van activiteit verdeeld zijn. *Zie pag. 14.*

De datum van de eerste uitbetaling wordt voor de cumulatieregelgeving beschouwd als de werkelijke ingangsdatum van het pensioen.

● Voorbeeld 1

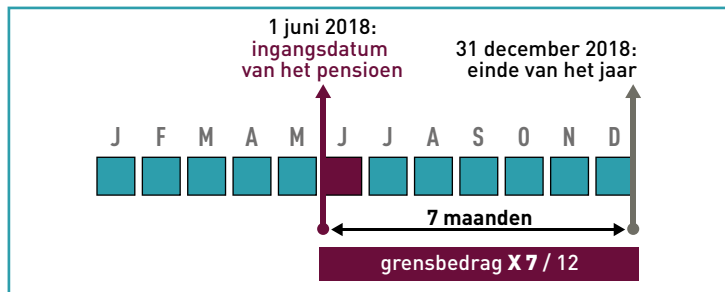
Uw rustpensioen van het ambtenarenstelsel gaat in op 1 juni 2018.

Op dat moment kunt u geen 45 loopbaanjaren aantonen.

U bent jonger dan 65 jaar en oefent een beroepsactiviteit uit als werknemer. U heeft 2 kinderen ten laste.

Het grensbedrag dat op u van toepassing zal zijn voor 2018 bedraagt $€ 12\,033 \times 7/12 = € 7\,019,25$.

Enkel de inkomsten uit uw beroepsactiviteit vanaf 1 juni 2018 zullen in rekening gebracht worden en vergeleken met de jaargrens.

Als op de ingangsdatum van een pensioen door de uitoefening van een beroepsactiviteit het pensioen niet kan uitbetaald worden, dan wordt het pensioen geacht pas in te gaan op het moment dat het voor het eerst wordt uitbetaald. Dit maakt het mogelijk de pensioenbetaling te starten op het moment van de stopzetting van deze activiteit.

Voor het jaar waarin het rust- of overlevingspensioen ingaat

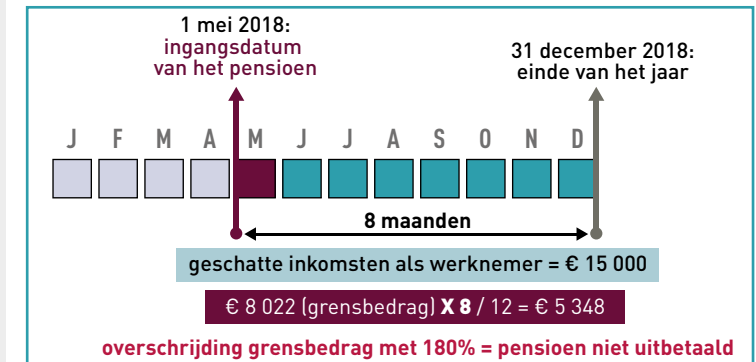
● Voorbeeld 2

Uw pensioen als ambtenaar gaat in op 1 mei 2018.

De inkomsten als werknemer van mei tot december 2018 worden geschat op € 15 000. U bent jonger dan 65 jaar, u kunt op de ingangsdatum van uw pensioen geen 45 loopbaanjaren aantonen en u heeft geen kinderen ten laste.

De jaargrens bedraagt dus € 8 022

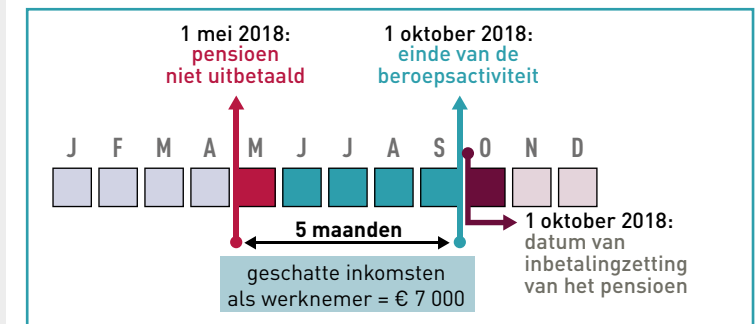
Berekening: het grensbedrag wordt vermenigvuldigd met 8/12 (mei tot december = 8 maanden) = $€ 8\,022 \times 8/12 = € 5\,348$.

Omdat u de limiet met meer dan 100% overschrijdt, wordt uw ambtenarenpensioen niet uitbetaald op de ingangsdatum.

U stopt uw beroepsactiviteit op 1 oktober 2018 en vraagt dat uw pensioen vanaf die datum in betaling wordt gezet.

Uw inkomsten van mei tot september bedragen € 7 000.

Uw pensioen kan minstens vanaf 1 oktober in betaling worden gezet gezien het feit dat u geen enkel inkomen heeft.

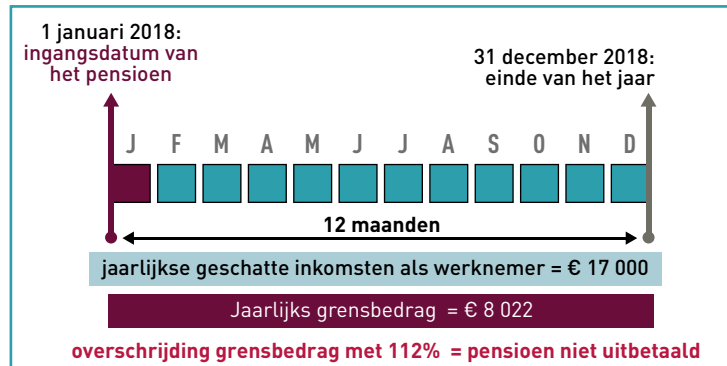
De Pensioendienst kijkt in elk geval na of het pensioen niet vroeger dan de datum van de stopzetting van uw activiteit in betaling kan worden gezet.

Voor het jaar waarin het rust- of overlevingspensioen ingaat

● Voorbeeld 3

Uw rustpensioen als ambtenaar gaat in op 1 januari 2018. U schat uw inkomsten als werknemer van januari tot december 2018 op € 17 000. U bent jonger dan 65 jaar, u heeft geen 45 loopbaan jaren en geen kinderen ten laste.

De jaargrens die van toepassing is bedraagt € 8 022.

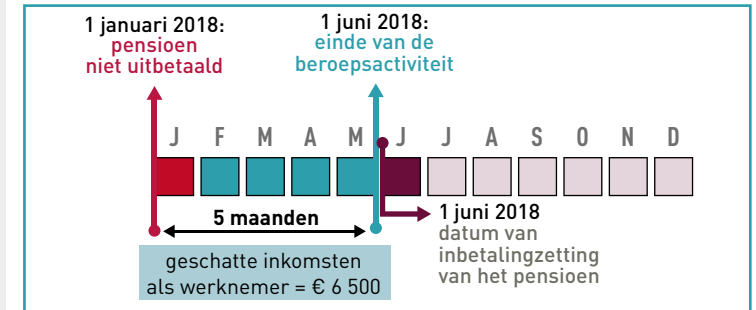

Omdat u de grens overschrijdt met meer dan 100%, zal uw rustpensioen als ambtenaar niet uitbetaald worden op de ingangsdatum ervan.

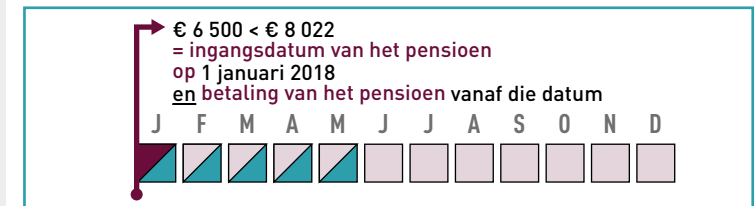
Voor het jaar waarin het rust- of overlevingspensioen ingaat

U stopt uw beroepsactiviteit op 1 juni 2018 en vraagt dat uw pensioen vanaf die datum in betaling wordt gezet.

Uw inkomsten van januari tot mei bedragen € 6 500.

Aangezien uw inkomsten voor het jaar 2018 (€ 6 500) lager zijn dan de jaargrens van € 8 022, kan de uitbetaling van uw pensioen starten vanaf de ingangsdatum van uw pensioen oftewel 1 januari 2018.

Het ingangsjaar van cumulatie van verschillende pensioenen

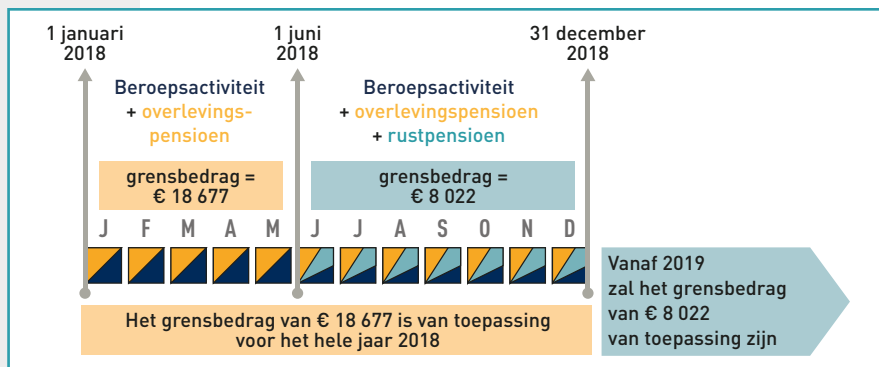
-65 U bent jonger dan 65 jaar

Indien u enkel van één of meerdere overlevingspensioenen geniet en in de loop van het jaar ook voor het eerst een eigen rustpensioen ontvangt, dan bevindt u zich in een nieuwe cumulatiesituatie.

- Indien u 45 loopbaan jaren kan aantonen, kunt u onbeperkt cumuleren
- Indien u geen 45 loopbaan jaren heeft, stelt zich de vraag welke jaargrens dan van toepassing is. De wet voorziet in dit geval dat het meest voordelige toepasbare grensbedrag voor overlevingspensioenen integraal van toepassing blijft tot en met 31 december van het ingangsjaar van het rustpensioen.

Er is dus geen fractionering van de periodes en de grensbedragen in het ingangsjaar van een cumulatie van een rustpensioen en een overlevingspensioen.

Voorbeeld *U bent jonger dan 65 jaar, u kunt geen 45 loopbaan jaren aantonen, u heeft geen kinderen ten laste en oefent een activiteit uit als werknemer.*

Het grensbedrag van € 18 677 is van toepassing voor het hele jaar 2018. Vanaf 2019 zal het grensbedrag van € 8 022 van toepassing zijn.

= 65 Het jaar waarin u 65 jaar wordt

Als uw rustpensioen ingaat in de loop van het jaar waarin u 65 wordt, kan het overlevingspensioen onbeperkt gecumuleerd worden vanaf 1 januari van dat jaar. Als uw overlevingspensioen in de maanden vóór de ingangsdatum van het rustpensioen op 65 jaar verminderd werd door overschrijding van het grensbedrag, dan wordt dit in principe met terugwerkende kracht rechtgezet op het ogenblik dat het rustpensioen effectief is ingegaan.

Bijzondere regels

- a. - Ambtshalve rustpensioenen
 - Rustpensioenen van kaders in Afrika
 - Rustpensioenen ingegaan vóór 01/07/1982

1. De titularissen van een rustpensioen van het ambtenarenstelsel die :

- vóór de leeftijd van 65 jaar,
- ambtshalve op pensioen zijn gesteld.

Het gaat onder meer over:

- de militairen die vóór de leeftijd van 65 jaar op pensioen werden gesteld wegens leeftijdsgrens;
- titularissen van een rustpensioen toegekend wegens lichamelijke ongeschiktheid;
- het gemeentepersoneel dat ambtshalve op pensioen werd gesteld overeenkomstig de programmawet van 22 december 1989;
- bepaalde personeelsleden van rijksuniversiteiten (Gent en Luik) (wetenschappelijk, administratief, technisch personeel en arbeiders) die krachtens de wet van 29 december 1990 ambtshalve op pensioen werden gesteld;
- de vrijwillige redders.

Deze personen kunnen onbeperkt cumuleren indien ze een loopbaan van 45 jaar (zoals berekend in het werknemersstelsel) kunnen bewijzen.

Opmerking

De ambtenaren die vrijwillig in een eindloopbaanstelsel zijn gestapt en die zich ten opzichte van hun werkgever geëngageerd hebben om hun pensioen te nemen bij het aflopen van hun beschikbaarheid voorafgaand aan hun pensioen of een gelijkaardige situatie, kunnen niet beschouwd worden als ambtshalve op pensioen gesteld.

2. De gewezen leden van het beroepspersoneel van de kaders in Afrika (zowel het stelsel 'wet' als het stelsel 'decreet')

Deze pensioenen genieten van een voordelig stelsel.

3. De titularissen van een rustpensioen dat voor 1 juli 1982 is ingegaan

Deze pensioenen genieten van een voordelig stelsel.

Bijzondere regels

-65 Vóór de leeftijd van 65 jaar

- de grensbedragen die in aanmerking genomen moeten worden, zijn de hogere jaargrenzen (zie tabel hieronder);
- specifieke verminderingsregels zijn van toepassing in geval van overschrijding van de toegelaten grenzen.

Grensbedragen

Aard van de beroepsactiviteit	Jaargrens van de beroepsinkomsten (2018)	
	Zonder kinderlast	Met kinderlast
Werknemer, ambtenaar, andere activiteiten, mandaten, ambten of posten	€ 23 170,00	€ 28 184,00
Zelfstandige, helper, gelijktijdige of opeenvolgende activiteiten	€ 18 536,00	€ 22 547,00

Verminderingsregels

Tot en met 31 december 2017 wordt het pensioen in geval van overschrijding vermindert:

- met 20% als het overeenkomt met 3/4 van de basisverloning (zonder rekening te houden met de tijdsbonificaties omwille van gevangenschap, deportatie, militaire diensten en hiermee gelijkgestelde diensten);
- met 10% als het pensioen lager is dan 3/4 van de basisverloning.

Vanaf 2018 worden de verminderingen van 10% en 20% nog toegekend maar enkel als:

- uw pensioen vóór 1 januari 2018 aanvangt; EN
- u een activiteit uitoefent op 1 januari 2018.

In de andere gevallen zal het pensioen vermindert of geschorst worden volgens de algemene regel *(zie pag. 17)*.

Opmerking

Indien het over een lid van het boordpersoneel van de militaire luchtmacht gaat die de hoedanigheid van beroepsmilitair vóór 1 januari 1979 heeft verworven, wordt de grens van 3/4 vervangen door 9/10.

Bijzondere regels

+65 Na de leeftijd van 65 jaar

U kunt onbeperkt één of meerdere rustpensioenen of één of meerdere rust- en overlevingspensioenen cumuleren met uw beroepsinkomsten vanaf 1 januari van het kalenderjaar waarin u 65 jaar wordt.

Samenvatting van de sancties

Ambtshalve pensioen			
Vóór 2018	Vanaf 2018		
↓ Vermindering met 10 of 20%	Ingangsdatum pensioen vóór 01/01/2018		Ingangsdatum pensioen na 01/01/2018
		Als beroepsactiviteit op 01/01/2018	Als er geen beroepsactiviteit is op 01/01/2018
	↓ Vermindering met 10 of 20%	↓ Vermindering 1% tot 100%: algemene regel	

b. Overlevingspensioenen dat vóór 1 juli 1982 is ingegaan

Wanneer de cumulatie van een overlevingspensioen dat vóór 1 juli 1982 is ingegaan met een beroepsactiviteit een vermindering van meer dan 10% tot gevolg heeft, wordt dit pensioen met slechts maximum 10% vermindert.

Vanaf 1 januari 2018 zal deze regel enkel nog van toepassing zijn voor zover:

- uw overlevingspensioen vóór 1 januari 2018 is ingegaan;
- u een beroepsactiviteit uitoefent op 1 januari 2018.

Deel 1 Cumulatie van rust- of overlevingspensioenen met een beroeps- of vervangingsinkomen

Cumulatie rust- of overlevingspensioenen met een vervangingsinkomen

Algemene regel	31
Cumulatie van een rustpensioen met een vervangingsinkomen	32
Cumulatie van een overlevingspensioen met een vervangingsinkomen	32
Afstand doen van een vervangingsinkomen	33

Algemene regel

Het genot van twee sociale voordelen, namelijk een pensioen en een ander vervangingsinkomen, is niet toegestaan.

Indien u zich in deze situatie bevindt, moet u een keuze maken welk inkomen voor u het voordeligst is en de pensioeninstelling hiervan op de hoogte stellen.

Voor de cumulatie van rustpensioenen wegens lichamelijke ongeschiktheid met bepaalde vervangingsinkomens en de cumulatie van een overlevingspensioen met een vervangingsinkomen bestaan er echter uitzonderingen. Cumulatie is in bepaalde gevallen wel mogelijk.

Wat wordt er onder vervangingsinkomen verstaan?

- De uitkering wegens loopbaanonderbreking, vermindering van de arbeidsprestaties of tijdskrediet. De uitkeringen voor thematische loopbaanonderbrekingen (ouderschapsverlof, medische bijstand, palliatieve zorgen) worden eveneens beschouwd als vervangingsinkomen.
- De werkloosheidsuitkering.
- De aanvullende vergoeding toegekend in het kader van een conventioneel brugpensioen.
- De primaire ongeschiktheidsuitkering (vergoeding uitbetaald door uw mutualiteit gedurende een beperkte periode). Ook de verschillende voordelen die toegekend worden krachtens buitenlandse wetgeving of door een instelling van internationaal publiek recht, worden beoogd.
- De invaliditeitsuitkering toegekend krachtens een Belgische wetgeving (de invaliditeitsuitkeringen, de invaliditeitspensioenen en gelijkgestelde buitenlandse voordelen of voordelen van internationaal publiek recht worden beschouwd als een rustpensioen en niet als een vervangingsinkomen).

Cumulatie van een rustpensioen met een vervangingsinkomen

Regel Verbod op cumulatie

Er is een volledig verbod op cumulatie van een rustpensioen en een vervangingsinkomen. Het rustpensioen zal geschorst worden voor alle kalendermaanden waarin u het genot van een vervangingsinkomen heeft, behalve wanneer u afstand doet van uw vervangingsinkomen.

Uitzondering

Rustpensioenen wegens lichamelijke ongeschiktheid kunnen gecumuleerd worden met een ziekte-uitkering (primaire ongeschiktheidsuitkering of invaliditeitsuitkering) of een werkloosheidsuitkering, niet met andere vervangingsinkomens. De cumulatie is onbeperkt in de tijd.

Cumulatie van een overlevingspensioen met een vervangingsinkomen

Regel Verbod op cumulatie

Uitzondering

Een overlevingspensioen kan gecumuleerd worden met een vervangingsinkomen gedurende een eenmalige periode van maximum 12 al dan niet opeenvolgende kalendermaanden. Het uit te betalen bedrag voor het overlevingspensioen is beperkt tot € 687,96 per maand (vanaf juni 2017). Als u één of meerdere overlevingspensioenen met een vervangingsinkomen cumuleert, dan zal het voordeel van de toegestane cumulatie verloren gaan zodra u een Belgisch of buitenlands rustpensioen ontvangt.

Afstand doen van een vervangingsinkomen

Indien u verklaart dat u afstand wil doen van één of meerdere vervangingsinkomens om uw pensioen te ontvangen, moet u een attest bezorgen dat wordt afgeleverd door het organisme dat uw voordeel betaalt.

Op dit attest moet duidelijk vermeld staan dat u afstand heeft gedaan van het voordeel van de vergoeding.

U gebruikt hiervoor het best het formulier 'Afstand van vervangingsinkomen'. Er bestaat een apart formulier naargelang u een rustpensioen of een overlevingspensioen ontvangt.

U kunt dit formulier krijgen:

via de website van de Pensioendienst
- www.pensioendienst.fgov.be - rubriek 'formulieren'

door telefonisch contact op te nemen met de **Pensioenlijn**:
- Vanuit België: **1765** (gratis nummer)
- Vanuit het buitenland +32 78 15 1765 (betalend).

Deel 1 Cumulatie van rust- of overlevingspensioenen met een beroeps- of vervangingsinkomen

Supplement gewaarborgd minimum en cumulatie

In bepaalde gevallen kan aan een pensioen, dat lager is dan het gewaarborgde minimum pensioenbedrag, een supplement worden toegevoegd. Het pensioen blijft onderworpen aan de algemene regels van de cumulatie maar op het supplement gewaarborgd minimum worden bijzondere regels toegepast.

Supplement gewaarborgd minimum bij sommige rustpensioenen

De uitbetaling van het supplement gewaarborgd minimum wordt geschorst als u een winstgevende activiteit uitoefent die u een bruto inkomen oplevert van meer dan € 1 016,74.

Supplement gewaarborgd minimum bij sommige overlevingspensioenen

De uitbetaling van het supplement gewaarborgd minimum wordt geschorst als u een beroepsactiviteit uitoefent die leidt tot de schorsing of vermindering van uw overlevingspensioen.

Deel 1 Cumulatie van rust- of overlevingspensioenen met een beroeps- of vervangingsinkomen

Verklaringen en sancties

Verklaring	37
Sancties	38
Controle en terugvorderingen	39

Verklaring

De inspanningen op het vlak van administratieve vereenvoudiging werden gerealiseerd in de geest van e-government. Dankzij de automatisering van een aantal werkprocessen, zullen de pensioeninstellingen voortaan het cumulatieonderzoek uitvoeren op basis van de inkomens- en arbeidsgegevens waarover ze tijdig zullen beschikken.

Regel **Geen verplichting meer om een cumulatieverklaring in te dienen**

Uitzonderingen

In volgende gevallen is een verklaring verplicht:

- **In het kader van de eerste uitbetaling van een rust- of overlevingspensioen**

In het kader van de eerste uitbetaling van uw rust- of overlevingspensioen moet u elke beroepsactiviteit of elk vervangingsinkomen aangeven. De Pensioendienst stuurt u een ontvangstbericht van uw pensioenaanvraag waarbij eveneens verschillende in te vullen formulieren toegevoegd worden.

Met die formulieren kunt u uw cumulatie aangeven:

- een formulier 'Inkomsten en activiteit';
- een formulier 'Familiale situatie'.

- **Na de eerste uitbetaling van een rust- of overlevingspensioen**

Indien u een rust- of overlevingspensioen ontvangt, moet u de uitoefening van elke beroepsactiviteit in een ander stelsel dan dat van werknemer of zelfstandige aangeven:

- elke mandaat, post of ambt;
- de uitoefening van een beroepsactiviteit die bestaat uit wetenschappelijk of artistiek werk;
- de uitoefening van een beroepsactiviteit in het buitenland;
- het genot van een Belgisch of buitenlands vervangingsinkomen;
- de uitoefening van een beroepsactiviteit als werknemer of zelfstandige in België als het ambtenarenpensioen niet beheerd wordt door de Pensioendienst (beheerd door Ethias) en dit tot en met 31 december 2014.

De verklaring moet gedaan worden vóór de aanvang van de uitoefening van de beroepsactiviteit of van het genot van het vervangingsinkomen. De verklaring wordt eveneens beschouwd als tijdig ingediend wanneer ze binnen de 30 dagen volgend op de aanvang van de beroepsactiviteit of het genot van het vervangingsinkomen of op de datum van de betekening van de beslissing houdende de toekenning van het pensioen wordt gedaan.

Verklaring

Waarom deze uitzonderingen?

De overheid beschikt in bovenvermelde gevallen niet over de noodzakelijke gegevens om een geautomatiseerd cumulatieonderzoek uit te voeren. Daarom vragen de pensioeninstellingen nog naar de medewerking van de gepensioneerden in het raam van de eerste uitbetaling van het pensioen, maar ook voor specifieke activiteiten of activiteiten in het buitenland.

Slechts één verklaring

U moet slechts één verklaring meer indienen, ook al ontvangt u een pensioen van meerdere pensioeninstellingen. Dit wordt 'de polyvalentie van verklaringen' genoemd:

- de verklaring ingediend bij de RSVZ (Rijksdienst voor de Sociale Verzekering der Zelfstandigen) is geldig ten opzichte van de federale Pensioendienst;
- de verklaring ingediend bij een pensioeninstelling voor de overheidssector (bijv. : Ethias) is geldig ten opzichte van een andere pensioeninstelling van de overheidssector.

Sancties

Bij gebrek aan een verklaring of een laattijdige verklaring

Het niet-respecteren van de verplichtingen inzake de verklaring wordt gelijkgesteld met arglist of bedrog en heeft als gevolg dat de verjaringstermijn niet begint te lopen.

In geval van gebrek aan informatie

Indien u geen gevolg geeft aan de informatievraag betreffende de uitoefening van een beroepsactiviteit of het genot van een vervangingsinkomen binnen de 45 dagen, kan de Pensioendienst overgaan tot schorsing uit voorzorg tot u de gevraagde informatie doorgeeft.

Van zodra de Pensioendienst de gevraagde informatie ontvangt, worden de verschuldigde bedragen met terugwerkende kracht terugbetaald.

Controle en terugvorderingen

Controle

De Pensioendienst heeft wettelijk de mogelijkheid om bij de FOD Financiën na te gaan of uw verklaringen juist en volledig zijn.

Terugvorderingen

1. In toepassing van de artikelen 17 en 18 van de wet van 11 april 1995 tot invoering van het 'Handvest van de sociaal verzekerde', kan de Pensioendienst de sommen die ten onrechte uitbetaald werden niet terugvorderen wanneer vastgesteld wordt dat er een juridische (in-correcte toepassing van de wettelijke of regelgevende bepalingen) of materiële vergissing (bijvoorbeeld een fout bij het invoeren van de gegevens) werd begaan. In dit geval zal de Pensioendienst u een gemotiveerde beslissing sturen waarin de wijziging van het toekomstig pensioenbedrag wordt gemotiveerd. Toch kan de Pensioendienst onterecht betaalde pensioenbedragen terugvorderen binnen een termijn van 6 maanden indien:
 - de Pensioendienst niet kon beschikken over de informatie die toelaat om de betaling van de onterecht betaalde bedragen te vermijden;
 - de Pensioendienst rekening heeft gehouden met de enige beschikbare elementen, die nadien onjuist blijken te zijn;
 - het materieel gezien niet mogelijk was voor de Pensioendienst om rekening te houden met een nieuw element dat hem werd meegedeeld.
2. De Pensioendienst zal overgaan tot de terugvordering van onterecht betaalde pensioenbedragen van de laatste drie jaar indien blijkt dat:
 - de ten onrechte uitgevoerde betaling het resultaat is van bedrieglijke handelingen of valse of bewust onvolledige verklaringen;
 - u de verplichting niet heeft nagekomen de Pensioendienst op de hoogte te brengen van:
 - de uitoefening of hervatting van een beroepsactiviteit (zie veronderstellingen waarin verklaring verplicht is);
 - een verandering in de uitoefening van uw beroepsactiviteit;
 - een wijziging in uw beroepsinkomen;
 - het verlies van kinderlast;
 - de toekenning van om het even welk vervangingsinkomen.
3. Indien u uw pensioen cumuleert met een beroepsinkomen dat hoger is dan het door u geraamde inkomen en de toegelaten jaargrenzen overschrijdt, kan de Pensioendienst ook de gedurende de laatste 3 jaar onterecht uitbetaalde pensioenbedragen terugvorderen. In dit geval begint de termijn van 3 jaar te lopen vanaf 1 juni van het jaar dat volgt op dit waarin de overschrijding van de grensbedragen heeft plaatsgevonden.

Deel 2 Cumulatie van verschillende pensioenen

Cumulatie rustpensioen(en) van het ambtenarenstelsel met rust- of overlevingspensioen(en) (eventueel van een ander pensioenstelsel)

Algemene regel.....	41
Vrijstelling en sancties.....	42

Algemene regel

Het absoluut maximum

De cumulatie van meerdere rustpensioenen van het ambtenarenstelsel onderling en de cumulatie van deze pensioenen met een overlevingspensioen van het ambtenarenstelsel of met een rust- of overlevingspensioen als privéwerknemer, zelfstandige of werknemer ten laste van de RSZ - dienst Overzeese Sociale Zekerheid mogen het jaarlijks bedrag van € 46 882,74 aan index 138,01 niet overschrijden.

Het geïndexeerde bedrag komt overeen met € 78 453,60 bruto per jaar (index 1,6734 op 30/06/2017) of € 6 537,80 bruto per maand.

Voor de toepassing van dit plafond worden alle voordelen die als pensioen gelden, samengeteld.

De pensioenen die door een buitenlands stelsel of door een pensioenstelsel van een rechtspersoon van internationaal publiek recht (pensioenen van de EU, de NAVO, de VN, ...) worden toegekend, tellen niet mee.

Wat met extralegale voordelen?

De extralegale voordelen van de 2^e pijler bestemd om het wettelijk ambtenarenpensioen aan te vullen, als de samenstelling van die voordelen toegelaten is, worden meegeteld voor de toepassing van het absoluut maximum. Het kan gaan over een kapitaal, een rente van een pensioencomplement.

De voordelen die worden toegekend op contractuele basis worden in rekening gebracht vanaf het moment dat ze zijn toegekend in het kader van een patronale groepsverzekering. Met de voordelen die ambtenaren puur ten persoonlijke titel opbouwen in het kader van de 3e pensioenpijler wordt daarentegen geen rekening gehouden voor de toepassing van het absoluut maximum.

De extralegale voordelen die worden toegekend voor een loopbaan in de privésector worden niet in aanmerking genomen.

Vrijstelling en sancties

Vrijstelling

Een zekere vrijstelling wordt toegekend voor wat betreft de complementaire voordelen die bestemd zijn om een pensioen van een werknemer te vervullen.

Sanctie

Wanneer het totaal van de pensioenen en alle andere voordelen die als zodanig gelden, het plafond overschrijdt, wordt een vermindering toegepast om het totaal van de pensioenen en voordelen tot het bedrag te beperken.

Een orde van voorrang is vastgelegd door het koninklijk besluit van 22 september 1980 (*zie bijlage pag. 49*).

In geval van cumulatie van pensioenen die tot dezelfde orde van voorrang behoren, wordt eerst het pensioen verminderd waarvan het bedrag het laagst is en dit zonder dat latere verhogingen van de pensioenen de aldus vastgestelde orde kunnen wijzigen.

Voorbeeld

U geniet:

- een rustpensioen ten laste van de Staatskas van € 40 000;
- én van een werknemerspensioen van € 10 296.

$$€ 40\ 000 + € 10\ 296 = € 50\ 296$$

$$€ 50\ 296 - € 46\ 882,74 = € 3\ 413,26$$

Het absoluut maximum van € 46 882,74 wordt overschreden met € 3 413,26.

Volgens de orde van voorrang moet eerst het pensioen ten laste van de Staatskas verminderd worden met € 3 413,26.

Totaal te betalen:

$$€ 36\ 586,74 (€ 40\ 000 - € 3\ 413,26) + € 10\ 296 = € 46\ 882,74$$

Deel 2 Cumulatie van verschillende pensioenen

Cumulatie overlevingspensioen(en) van het ambtenarenstelsel met rustpensioen(en) (eventueel van een ander pensioenstelsel)

Algemene regel

Maximumbedrag

Het of de overlevingspensioen(en) van het ambtenarenstelsel kan/kunnen niet gecumuleerd worden met één of meerdere rustpensioenen van gelijk welk pensioenstelsel (ambtenaren-, werknemersstelsel, ...) dan tot een bepaald bedrag.

Dit bedrag is gelijk aan 55% van de maximumwedde van de weddeschaal, verbonden aan de laatste graad van de overleden echtgenoot, die in aanmerking komt voor de berekening of de laatste herziening van het hoogste overlevingspensioen.

De maximumwedde wordt in voorkomend geval verhoogd met de bijkomende weddevoordelen die in aanmerking komen voor de berekening van het overlevingspensioen. Voorbeeld: sommige weddecomplementen.

Als het bedrag wordt overschreden, wordt het overlevingspensioen of worden de overlevingspensioenen verminderd of geschorst.

Minimumbedrag

Het bedrag mag echter niet lager zijn dan:

- het bedrag van uw overlevingspensioen(en) van het ambtenarenstelsel;
- of € 9 205 aan index 138,01 of € 15 403,65 (index 1,6734 op 30/06/2017).

Als na de toepassing van deze regels, het totale maandbedrag van het geheel van uw rust- en overlevingspensioenen minder bedraagt dan € 1 239,47 aan index 138,01 (€ 14 873,64 jaarlijks) oftewel € 2 074,13 (index 1,6734 op 30/06/2017), wordt de vermindering enkel uitgevoerd ten belope van 75% maar het nieuwe totale maandbedrag mag niet meer bedragen dan € 1 239,47.

De vermindering wordt eerst toegepast op het laagste overlevingspensioen. De orde van voorrang die op die manier wordt opgesteld, is niet onderhevig aan latere wijzigingen van de pensioenbedragen.

Indien u één of meerdere overlevingspensioenen van het ambtenarenstelsel met één of meerdere rustpensioenen van gelijk welk pensioenstelsel cumuleert en een beroepsactiviteit uitoefent, zal eerst het overlevingspensioen verminderd worden en vervolgens worden de cumulatierregels toegepast zoals uitgelegd in deel 1.

Algemene regel

Opmerking

Voor de toepassing van deze regel, wordt er rekening gehouden met:

- de pensioenen, de pensioencomplementen, renten, uitkeringen en andere voordelen die als rust- of overlevingspensioen gelden;
- de extralegale renten toegekend door een werkgever van de overheidssector;
- invaliditeitsrenten, invaliditeitspensioenen, of elk ander als zodanig geldend voordeel dat wordt toegekend krachtens een Belgische of buitenlandse wetgeving of uit hoofde van een pensioenstelsel van een instelling van internationaal publiek recht.

Worden niet in aanmerking genomen:

- de pensioenen en renten die enkel dienen om lichamelijke schade te vergoeden;
- de extralegale renten die voortvloeien uit een activiteit in de privésector;
- de rustpensioenen van senatoren en Kamerleden (de pensioenkas in kwestie passen gelijkaardige regels toe).

Voorbeeld 1

<i>U heeft een overlevingspensioen van het ambtenarenstelsel van</i>	<i>€ 12 000</i>
<i>en een rustpensioen van</i>	<i>€ 11 155</i>
<i>Totaal van uw pensioenen :</i>	<i>€ 23 155</i>
<i>De maximumwedde van de weddeschaal van uw overleden echtgenoot bedraagt</i>	<i>€ 34 200</i>

• Controle wat het plafond betreft

Het plafond bedraagt dus **€ 34 200 x 55% = € 18 810**

Het totaal van het overlevingspensioen en het rustpensioen overschrijdt het plafond met **€ 4 345 (€ 23 155 – € 18 810)**.

• Toepassing van de vermindering

Uw overlevingspensioen zal dus verminderd worden met dit bedrag. **€ 12 000 – € 4 345 = € 7 655.**

• Resultaat

In dit geval ontvangt u een verminderd overlevingspensioen van **€ 7 655**
+ uw rustpensioen van **€ 11 155**
= € 18 810

Algemene regel

● Voorbeeld 2

<i>U geniet een overlevingspensioen van het ambtenarenstelsel van</i>	<i>€ 9 300,00</i>
<i>en van een rustpensioen van</i>	<i>€ 9 960,00</i>
<i>Totaal van uw pensioenen:</i>	<i>€ 19 260,00</i>
<i>De maximumwedde van de weddeschaal van uw overleden echtgenoot bedraagt</i>	<i>€ 26 014,00</i>

• Controle wat het plafond betreft

Het plafond bedraagt dus **€ 26 014** x 55% = **€ 14 307,70**

Het totaal van het overlevingspensioen en het rustpensioen overschrijdt het plafond met **€ 4 952,30** (**€ 19 260** – **€ 14 307,70**).

• Toepassing van de vermindering

Uw overlevingspensioen zal dus verminderd worden met dit bedrag **€ 9 300** – **€ 4 952,30** = **€ 4 347,70**

• Controle wat het minimumbedrag betreft

Na aftrek bedraagt het totaal van uw overlevingspensioen en uw rustpensioen **€ 14 307,70** (**€ 4 347,70** + **€ 9 960,00**).

Dit bedrag is lager dan het minimumbedrag van **€ 14 873,64**.

• Toepassing van de versoepelingsregel

In dit geval wordt de versoepelingsregel toegepast: de vermindering wordt toegepast ten belope van 75%.

€ 4 952,30 x 75% = **€ 3 714,23**
€ 9 300,00 – **€ 3 714,23** = **€ 5 585,77**

• Controle wat het maximumbedrag betreft

Het nieuwe jaarlijkse globale bedrag kan niet hoger zijn dan **€ 14 873,64**.

In dit geval echter komt het totaal van uw verminderd overlevingspensioen op **€ 5 585,77**
 + uw rustpensioen **€ 9 960,00**
 = **€ 15 545,77**

Uw overlevingspensioen zal dus verminderd worden met **€ 672,13** zodat het totaal van uw pensioenen gelijk is aan **€ 14 873,64**.

• Resultaat

U zal ontvangen:
 een overlevingspensioen van **€ 4 913,64**
 + een rustpensioen van **€ 9 960,00**
 = **€ 14 873,64**

Deel 2 Cumulatie van verschillende pensioenen

Cumulatie meerdere overlevingspensioenen voortvloeiend uit opeenvolgende huwelijken

**Enkel
overlevingspensioenen
van het
ambtenarenstelsel**

Deze cumulatie is niet toegelaten.

Indien u door opeenvolgende huwelijken aanspraak kan maken op verschillende overlevingspensioenen van het ambtenarenstelsel, dan zal enkel het hoogste pensioen worden toegekend of behouden.

**Overlevingspensioenen
uit verschillende
stelsels**

De overlevingspensioenen die voortvloeien uit verschillende activiteiten van dezelfde echtgenoot (voorbeeld: hij is zowel ambtenaar als zelfstandige geweest) worden beschouwd als één enkel pensioen en in dit geval is cumulatie dus niet verboden.

Bijlage

Orde van voorrang

Orde van voorrang

Vastgelegd in het koninklijk besluit van 22 september 1980 tot uitvoering van artikel 50, § 2, tweede lid, van de wet van 5 augustus 1978 houdende economische en budgettaire hervormingen.

De toe te passen verminderingen op de pensioenen worden in de volgende orde van voorrang uitgevoerd:

1. de rustpensioenen ten laste van de Staatskas die beheerd worden door de Pensioendienst;
2. de overlevingspensioenen ten laste van de Staatskas die beheerd worden door de Pensioendienst;
3. de rustpensioenen ten laste van de Staatskas die niet beheerd worden door de Pensioendienst;
4. de overlevingspensioenen ten laste van de Staatskas die niet beheerd worden door de Pensioendienst;
5. de rustpensioenen ten laste van het pensioenstelsel ingesteld door de wet van 28 april 1958 betreffende het pensioen van het personeel van zekere organismen van openbaar nut alsmede van hun rechthebbenden;
6. de rust- en overlevingspensioenen ten laste van het fonds voor de pensioenen van de geïntegreerde politie;
7. de rustpensioenen ten laste van de instellingen waarop het koninklijk besluit nr. 117 van 27 februari 1935 tot vaststelling van het statuut der pensioenen van het personeel der zelfstandige openbare inrichtingen en der regieën ingesteld door de Staat toepasselijk is;
8. de rust- en overlevingspensioenen ten laste van het gemeenschappelijk pensioenstelsel van de lokale overheden;
9. de rust- en overlevingspensioenen ten laste van het stelsel van de nieuwe bij de Rijksdienst aangeslotenen;

Orde van voorrang

10. de rust- en overlevingspensioenen ten laste van de niet hiervoor bedoelde lokale besturen, met inbegrip van de aan de burgemeesters en schepenen en aan hun rechthebbenden toegekende pensioenen;
11. de rust- en overlevingspensioenen ten laste van de provinciale besturen, met inbegrip van de aan de leden van de Bestendige Deputatie en aan hun rechthebbenden toegekende pensioenen;
12. de rust- en overlevingspensioenen ten laste van de niet hiervoor bedoelde agglomeraties van gemeenten, federaties van gemeenten en gemeenschapscommissies, met inbegrip van de aan de mandatarissen van voormelde instellingen toegekende pensioenen;
13. de rust- en overlevingspensioenen ten laste van de in artikel 38 van voormelde wet van 5 augustus 1978 bedoelde machten en instellingen die hierboven niet hernomen werden;
14. de rust- en overlevingspensioenen ten laste van het pensioenstelsel voor werknemers;
15. de rust- en overlevingspensioenen ten laste van het pensioenstelsel van de zelfstandigen.

De Pensioendienst

Dienstverlening & contact

Enkele woorden over de Pensioendienst	53
De Pensioendienst contacteren	54
Het Contact Center van de Pensioendienst.....	54
Het Contact Center BETALINGEN van de Pensioendienst	54
Een Pensioenpunt bezoeken	55
U hebt een klacht?	56

Enkele woorden over de Pensioendienst

Op 1 april 2016 zijn de Pensioendienst voor de Overheidssector (PDOS) en de Rijksdienst voor Pensioenen (RVP) gefuseerd om samen de Federale Pensioendienst - kortweg FPD of dé Pensioendienst - te vormen.

Opdracht

De FPD:

- geeft op een heldere manier advies en informatie over het pensioen, via verschillende kanalen die aangepast zijn aan de behoeften en aan de doelgroepen;
- berekent de pensioenen van de werknemers, de ambtenaren, en de IGO op basis van gegevens die tot zijn beschikking gesteld worden; vervolgens betekent hij hun rechten aan de (toekomstige) gepensioneerden;
- betaalt de pensioenen van de werknemers, de ambtenaren, de zelfstandigen en ook de IGO, en verbindt zich ertoe een correcte en stipte betaling aan zijn klanten te verzekeren;
- ondersteunt het beleidswerk, door zijn gegevens, zijn analyses en zijn expertise op strategisch, juridisch, financieel en actuair gebied ter beschikking te stellen van de politieke beslissers.

De Pensioendienst contacteren

Via mypension.be

Via uw online dossier op mypension.be kunt u uw gegevens 7d/7 en 24u/24 raadplegen en wijzigen.

U kunt uw vragen ook online doorsturen.

Hoe? Gebruik een kaartlezer en uw identiteitskaart (e-ID) met uw pincode om op een beveiligde manier in te loggen in uw persoonlijk dossier.

Het Contact Center van de Pensioendienst

Per telefoon U kunt het Contact Center bereiken via de **Pensioenlijn 1765** (gratis vanuit België) (+ 32 78 15 1765 betalend vanuit het buitenland) Het Contact Center is alle werkdagen bereikbaar van 9.00 tot 12.00 uur en van 13.00 tot 17.00 uur (behalve vrijdag tot 16.00 uur). De **Pensioenlijn** is het resultaat van een nauwe samenwerking tussen de 2 pensioeninstellingen (FPD en RSVZ).

Per mail cc@sfpd.fgov.be

Per brief Federale Pensioendienst
Zuidertoren – 1060 Brussel

Vermeld bij elk contact uw rijksregisternummer (uw omgekeerde geboortedatum + 5 cijfers).
U vindt het op de keerzijde van uw identiteitskaart.

Het Contact Center BETALINGEN van de Pensioendienst

Per telefoon Gratis vanuit België via de **Pensioenlijn 1765** + code 6151
Betalend vanuit het buitenland: + 32 78 15 1765 + code 6151
Bel naar het nummer **1765** en luister aandachtig naar de instructies:
druk **1** voor Nederlands,
druk vervolgens **opnieuw op 1**
geef dan de **code 6151** in
en maak uw keuze in functie van de reden van uw oproep.

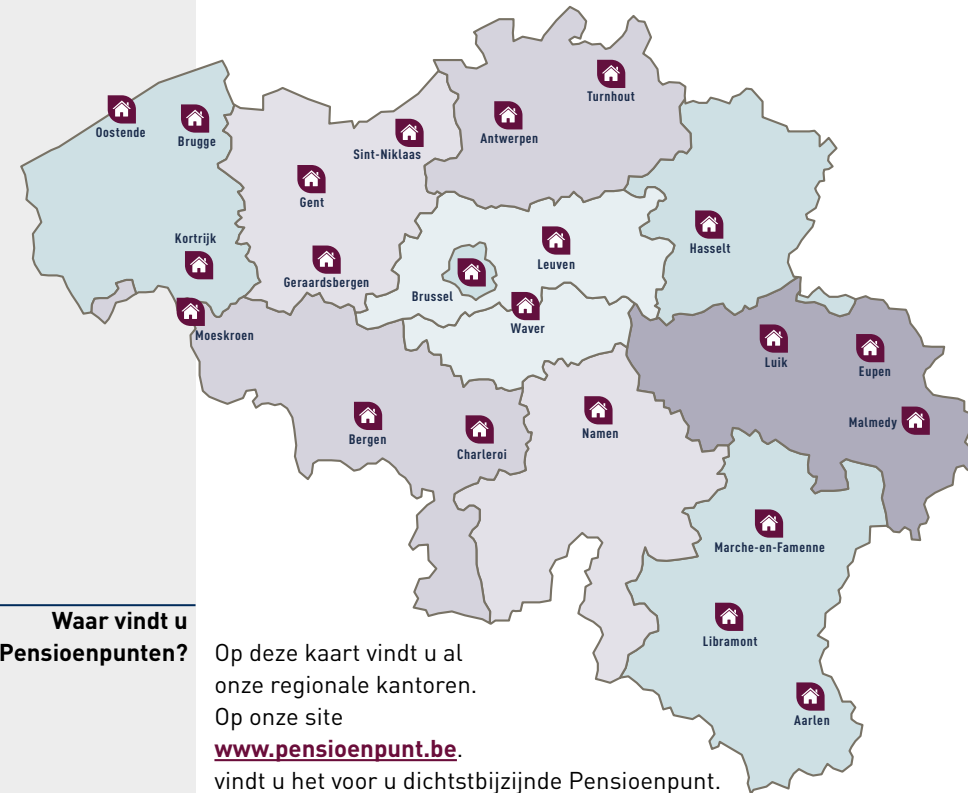
Per mail ccpay@sfpd.fgov.be

Per brief Federale Pensioendienst -
Dienst Betalingen (Ambtenarenpensioenen)
Zuidertoren -1060 Brussel

De Pensioendienst contacteren

Een Pensioenpunt bezoeken

In de **Pensioenpunten** kunt u rechtstreeks in contact komen met speciaal opgeleide FPD-medewerkers. Ze gebruiken hun jarenlange ervaring om te antwoorden op uw algemene of concrete vragen over de pensioenen van ambtenaren, van werknemers en ook van zelfstandigen.

Waar vindt u de Pensioenpunten?

Op deze kaart vindt u al onze regionale kantoren.

Op onze site

www.pensioenpunt.be.

vindt u het voor u dichtstbijzijnde Pensioenpunt.

U houdt er best rekening mee dat de bezoekers tijdens de onthaaluren zonder afspraak onthaald worden in volgorde van aankomst.

Sommige Pensioenpunten ontvangen u op afspraak, zodat u lange wachttijden kunt vermijden.

Op onze website kunt u zien waar dit mogelijk is, en welk nummer u daarvoor moet bellen.

De Pensioendienst contacteren

Een Pensioenpunt bezoeken

Enkele praktische tips

- Bereid uw vragen goed voor:
 - neem zoveel mogelijk documenten en gegevens in verband met uw vraag mee;
 - en
 - breng ook een document mee waarop uw rijksregisternummer vermeld staat.
- Dikwijls kan de medewerker van het Pensioenpunt u meteen helpen, maar soms gebeurt het ook dat hij uw gegevens noteert om bijkomende gegevens op te zoeken, en u vraagt om op een volgend Pensioenpunt terug te komen. Hou er dus rekening mee dat u soms wat moet wachten. Het kan tijd vragen om in een specifiek geval een volledig antwoord te geven.

U hebt een klacht?

U bent het niet eens met een beslissing die door de Pensioendienst is genomen (toekenning pensioenrecht, pensioenbedrag, ...), u vindt dat u te lang op een antwoord of een beslissing hebt moeten wachten, u bent niet tevreden over het gedrag van een FPD-medewerker, de bereikbaarheid of de gegeven informatie? **U kunt hierover een klacht indienen.**

Hoe dient u in de praktijk uw klacht in?

- 1 De eenvoudigste manier: gebruik het bestaande klachtenformulier. Dat kunt u verkrijgen:
 - op onze website;
 - aan het onthaal van de Pensioendienst;
 - in de Pensioenpunten;
 - via het Contact Center van de Pensioendienst: telefonisch via de **Pensioenlijn 1765** (gratis vanuit België).
- 2 U stuurt het volledig ingevulde en ondertekende formulier per post ter attentie van de klachten-coördinator, Zuidertoren, 1060 Brussel of via mail naar: klachten@sfpd.fgov.be.
- 3 U kunt ook een gewone brief sturen, maar vermeld dan zeker altijd de volgende gegevens zodat de Pensioendienst uw klacht kan behandelen:
 - uw naam en uw voornaam;
 - uw rijksregisternummer (uw omgekeerde geboortedatum +5 cijfers), vermeld op de keerzijde van uw identiteitskaart;
 - uw adres;
 - uw telefoonnummer en/of uw mailadres.
 Verder vermeldt u:
 - duidelijk dat u een klacht hebt;
 - zo concreet en duidelijk mogelijk waarover u een klacht hebt.

Klachten over onze dienstverlening?

Meer informatie over klachtenmanagement vindt u:

- op onze website www.pensioendienst.fgov.be, in de rubriek 'contact';
- in onze brochure '[Klachten over onze dienstverlening?](#)'